

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten

DATUM	18-2-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	BDO/BEI	COMMISSIE	BEM
STELLER	Charlotte Dijkstra	TELEFOONNUMMER	(06) 34279519
DOCUMENTUM NUMMER	821CBF57	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen

Onderwerp Statenbrief:
IPO kabinetsaanbod

Voorgestelde behandeling:
Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Op 17 maart 2021 vinden de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats. Met deze brief stellen wij u in kennis van de inzet van de gezamenlijke provincies, gemeenten en waterschappen in aanloop naar de verkiezingen. Deze inzet vloeit voort uit reeds bestaande gezamenlijke ambities. Het doel van dit traject is om in de volgende kabinetsperiode goede afspraken te maken over de randvoorwaarden om die ambities te kunnen realiseren. Overleg tussen de drie koepels heeft geleid tot:

- Een gezamenlijke hoofdboodschap 'krachtig groen herstel van Nederland' van UvW/VNG/IPO;
- De gezamenlijke uitwerking daarvan in een aantal kernboodschappen van UvW/VNG/IPO (met focus op een beperkt aantal evident bepalende opgaven voor de komende periode).

Deze hoofd- en kernboodschappen zijn aanvullend op ons eigen regionale kabinetsaanbod waarin we regiospecifieke onderwerpen agenderen (het Utrechts aanbod) en passen binnen ons beleid en de bijbehorende kaders. Voorts informeert deze brief u over de totstandkoming van deze gezamenlijke boodschappen van het Unie van Waterschappen, de VNG en het IPO aan het nieuwe kabinet, de inhoud en het vervolgproces.

Inleiding

De gezamenlijke colleges hebben op 11 februari in het IPO-bestuur aangegeven te kunnen instemmen met beide documenten. De voorzitter is gemandateerd om met een bestuurlijke delegatie de laatste punten op de i te zetten, in afstemming met de Vereniging Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen.

Er is nadrukkelijk gekozen voor een gezamenlijke benadering vanuit de koepels van decentrale overheden. Hoewel er verschillen zijn in rollen en verantwoordelijkheden, is de hoofdlijn dat we de grote maatschappelijke opgaven waarvoor we nu staan alleen samen (samen als decentrale overheden en samen met het rijk) en in een goed samenspel verder kunnen brengen. En de samenleving heeft één overheid nodig die met die samenleving slagvaardig naar oplossingen en perspectieven zoekt. Alleen zo kunnen we ons krachtig en groen herstellen uit de coronacrisis.

Focus op 3 opgaven

In zowel de hoofdboodschap als de achterliggende uitwerking is de focus gelegd op een drietal grote en urgente inhoudelijke opgaven waar we elkaar evident nodig hebben en samen in zullen moeten optrekken. Het betreft:

- Wonen en leefbaarheid
- Regionale economie
- Energie en klimaat

Samenhangende aanpak in gebieden

Daarbij wordt onderstreept dat een samenhangende aanpak van deze (en andere) opgaven in gebieden nodig is en dat we daarbij de kracht van regio's (mensen en organisaties) moeten benutten. Alleen door een gebiedsgerichte aanpak zijn concrete resultaten in samenhang te boeken en kan de eigenheid van het gebied worden benut en recht worden gedaan. We streven ernaar om verschillende grote dossiers niet langer naast elkaar op te pakken, maar in de samenhang per gebied. Daarbij willen we ook extra stappen zetten in het maken van resultaatsafspraken en de interbestuurlijke samenwerking die daarvoor nodig is.

Deze benadering sluit heel mooi aan bij de inzet van het IPO-bestuur om een nieuwe impuls te geven aan het gebiedsgericht werken. De gebiedsgerichte aanpak willen we de komende periode in een aanpak van 'leren door te doen' verder professionaliseren, samen met de andere overheden. Daarmee dragen we bij aan het versterken van de uitvoerings-/realisatiekracht van die ene overheid.

Flankerend bij deze samenhangende aanpak is een versnelling van een gezamenlijke digitale agenda. Bij de aanpak van de opgaven kunnen we meer dan nu gebruik maken van data en datatechnologie. Tegelijk zal dat op een verantwoorde en transparante manier moeten gebeuren.

Conditie moeten op orde zijn

Decentrale overheden kunnen hun rol en verantwoordelijkheid alleen pakken als een aantal condities op orde is. We hebben een drietal condities hard geformuleerd:

- Voldoende financiële middelen en een toereikend eigen belastinggebied voor alle decentrale overheden;
- Gelijkwaardigheid in interbestuurlijke verhoudingen;
- Aandacht voor de uitvoerbaarheid van nieuwe taken en afspraken.

Daarnaast is aangegeven dat het nodig is dat de rijksoverheid meebeweegt in het verbinden van opgaven door een meer ontkokerde werkwijze.

Met deze condities op orde, staan wij voor een interbestuurlijke aanpak met resultaat. We willen dat doen als één overheid, gebiedsgericht en samen met de inwoners van Nederland.

Provincie als krachtig middenbestuur binnen één overheid

De insteek van de gezamenlijke provincies is geweest om de provincies als een sterk en zelfbewust middenbestuur binnen één overheid te positioneren. Ook in de discussies over recentralisatie op rijksniveau en anderzijds over regionalisatie (als extra bestuurslaag). Wij hebben de kennis, de kennis en de democratische legitimatie om op opgaven op regionaal schaalniveau in samenhang te laten landen. Voor een samenhangende aanpak is het belangrijk dat ook het rijk meer integraal gaat denken en werken. En als we gedifferentieerder durven kijken naar taaktoedelingen (rekening houdend met de grote verschillen die er nu eenmaal zijn tussen gemeenten onderling en provincies onderling), is er binnen de huidige bestuurlijke hoofdstructuur veel oplosbaar en hebben we geen extra bestuurslaag nodig. De provincies zijn bij uitstek geschikt om in de samenwerking tussen de bestuurslagen een betekenisvolle en gelegitimeerde rol te spelen.

Leren door te doen!

Zoals hierboven aangegeven, zien wij op regionaal schaalniveau bij uitstek ook een rol voor onszelf als het gaat om het in samenhang laten landen van opgaven, het mee sturing geven aan transitie (want daar gaat het vaak om) en het werken als één overheid. We willen die rol komende periode in een aanpak van 'leren door te doen' verder professionaliseren. En we willen kijken hoe we een integrale gebiedenaanpak (en wat voor het succes daarvan nodig is) stevig onderdeel kunnen maken van interbestuurlijke afspraken met het nieuwe kabinet. Op dit moment werken we dit ambtelijk aan de hand van een aantal 'voorbeeldgebieden' uit ¹.

Belangrijk is om te benadrukken dat het in deze fase er vooral om gaat om te kijken wat nodig is om integraal gebiedsgericht werken een verdere impuls te geven, hoe we dit als één overheid met en midden in de samenleving kunnen doen en welke afspraken we hierover zouden moeten maken. We zoeken daarbij goede afstemming met het Rijk (o.a. NOVI) en met de andere decentrale overheden. In dit traject wordt kennis en kunde uit verschillende gebieden gebundeld in een 'community of practice'. Iedere provincie draagt hier via ambtelijke inzet aan bij.

¹ De werktitel van dit traject is 'Gebieds-Opgaven 3.0'. Gebieds-Opgaven wil zeggen dat meerdere opgaven (= opgavegericht werken) in samenhang in gebieden (= gebiedsgericht werken) moeten landen. 3.0 geeft aan dat we (hoewel we dit nu ook al doen) hier verder in kunnen groeien.

Verdere proces

Voor de verkiezingen van de Tweede Kamer brengen de gezamenlijke koepels de hier geformuleerde inzet naar voren. Verwacht mag worden dat ook tijdens de formatie en op weg naar een nieuw Regeerakkoord overleg plaatsvindt met de gezamenlijke koepels en het Rijk. Dit overleg wordt geïntensiveerd op basis van de aangenomen motie Özütok, waarin het rijk is opgeroepen om in de ondersteuning van de formatie nauwer samen te werken met de decentrale overheden. Verder zullen via de BAC's ook fiches worden voorbereid die als dat nodig of nuttig is input kunnen vormen voor partijen die bij de formatie betrokken zijn.

Voorts ligt het in de lijn van de verwachting dat er in enigerlei vorm (bestuursakkoord, nieuw Interbestuurlijk Programma (IBP), etc.) afspraken gemaakt zullen worden om de interbestuurlijke samenwerking te versterken. Daarbij kan onder andere gebruik worden gemaakt van de inzichten die we met hulp van de voorbeeldgebieden ontwikkelen, zodat we een stevige volgende stap in integraal gebiedsgericht werken interbestuurlijk kunnen borgen.

Het ligt voor de hand om hierbij ook een aantal recente adviezen te betrekken, zoals het advies van de studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen (studiegroep 'Ter Haar').

Vervolgprocedure

Hoewel er op 17 maart 2021 natuurlijk niet meteen een nieuw kabinet is, moet er in korte tijd een flinke slag gemaakt worden om tot een goed en gedragen aanbod te komen. Hierbij is afstemming met de koepels VNG en Unie van Waterschappen essentieel. In februari kan mogelijk door het IPO een informatiebijeenkomst voor Statenleden (vergadering AV) worden georganiseerd, waarin u door het IPO zelf wordt geïnformeerd over de voortgang van het traject richting verkiezingen. Uiteindelijk is het de planning om de inzet van de decentrale overheden voor de kabinetsformatie publiekelijk aan te bieden rond de verkiezingsdatum van 17 maart 2021. De exacte datum moet nog bepaald worden.

Het neerleggen van een liefst gezamenlijke boodschap en een daarmee samenhangend aanbod is stap 1. Tijdens en na de formatie zal naar verwachting over de verdere invulling en concretisering worden gesproken. Dit zal waarschijnlijk z'n beslag krijgen in een nieuwe interbestuurlijke afspraak voor de komende kabinetsperiode.. Ook hierover zullen wij u informeren en u tussentijds betrekken bij de invulling hiervan.

Actieagenda wonen

Naast dat de koepels van de decentrale overheden een aanbod doen aan het nieuwe kabinet, heeft het IPO ook de Actieagenda Wonen onderschreven. Dit betreft een aanbod aan het nieuwe kabinet, maar dan specifiek gericht op wonen en woningbouw. Op initiatief van Aedes (de landelijke branchevereniging van woningcorporaties in Nederland) is deze actieagenda opgesteld, gesteund door een brede coalitie van 34 partijen waaronder het IPO en partijen als VNG, Bouwend NL, G40, NEPROM, NVM, Woonbond, Netbeheer NL, GGZ en Energie NL. Zoals toegezegd tijdens de commissievergadering Omgevingsvisie d.d. 17 februari 2021 treft u als bijlage de Actieagenda Wonen 'Samen werken aan goed wonen' aan bij deze brief.

Bijlagen

- Gezamenlijke hoofdboodschap 'krachtig groen herstel van Nederland' van UvW/VNG/IPO (8220DE93);
- Gezamenlijke uitwerking kernboodschappen van UvW/VNG/IPO (8220DE94)
- Actieagenda Wonen 'Samen werken aan goed wonen' (8220 E733)

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen